SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:997

av Merit Frost Lindberg m.fl. (M)

Stärkt ätstörningsvård

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över vårdgarantin och införa mekanismer som säkerställer att patienter med ätstörningar får vård inom utlovad tid, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga införandet av en obligatorisk vårdplan med ett standardiserat vårdförlopp för patienter med ätstörningar och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att ge patienter rätt till en läkarkontakt inom en fastställd tid och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att införa sanktioner, exempelvis vite, för regioner som inte uppfyller vårdgarantin, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Ätstörningar är allvarliga sjukdomstillstånd som orsakar ett omfattande lidande för både den drabbade och de närstående. Sjukdomen påverkar såväl den fysiska som den psykiska hälsan och kan få livshotande konsekvenser. För den som drabbas kan något så grundläggande som att äta vara förknippat med stark ångest och rädsla. Även anhöriga

påverkas i stor utsträckning och tvingas ofta bli vårdgivare och ta ett mycket stort ansvar för den sjukes vardag och omvårdnad.

Ätstörningar drabbar människor i olika åldrar, men flickor och unga kvinnor är särskilt utsatta. Sjukdomen är inte alltid synlig för omgivningen och kan därför vara svår att upptäcka i tid. Många lever med långvariga eller återkommande besvär som allvarligt påverkar deras livskvalitet. Anorexia nervosa är en av de psykiatriska diagnoser som har högst dödlighet på hela 10 procent, både till följd av svältens allvarliga konsekvenser för kroppen och den förhöjda risken för självmord. Enligt Socialstyrelsen beräknas omkring 200 000 personer i Sverige lida av en ätstörning.

Möjligheten att upptäcka sjukdomen tidigt och snabbt sätta in rätt behandling är avgörande för patientens förutsättningar att tillfriskna. Trots detta präglas ätstörningsvården fortfarande av långa väntetider, bristande tillgång till specialiserad behandling och stora skillnader mellan regionerna. När patienter tvingas vänta på vård riskerar sjukdomen att förvärras, samtidigt som vägen tillbaka till ett friskt liv blir både längre och svårare. Det innebär även ett stort lidande för både individen och anhöriga.

De stora skillnaderna i tillgång till ätstörningsvård mellan regionerna är oacceptabla. Utvecklingen i Region Stockholm under mandatperioden 2022–2026 visar också hur regionala beslut kan försämra patienternas möjligheter att få vård. Det dåvarande styret, bestående av Socialdemokraterna, Centerpartiet och Miljöpartiet med stöd av Vänsterpartiet, genomförde förändringar som innebar att vårdval avvecklades och avtal med privata vårdgivare sades upp vilket har fått stora negativa konsekvenser för patienterna. Detta har lett till minskad valfrihet och försämrade möjligheter till individuellt anpassad vård.

I Lennart Ekdals granskande dokumentär Sveket – Striden om ätstörningsvården från 2026 vittnar patienter, anhöriga och vårdpersonal om allvarliga brister efter omställningen i Region Stockholm. Det handlar om patienter som skrivits ut innan de varit tillräckligt friska, otillräckligt psykologiskt stöd och föräldrar som tvingats ta ett större behandlingsansvar. Granskningen uppmärksammar även användningen av tvångsåtgärder och patienter som beskriver traumatiska upplevelser av tvångsvård. Vittnesmålen väcker allvarliga frågor om patientsäkerhet och vårdens kvalitet.

Läget är akut och det behövs ett tydligt nationellt ansvar och helhetsgrepp för att säkerställa en jämlik och tillgänglig ätstörningsvård. Patienter måste få vård i tid, oavsett var i landet de bor. Vårdgarantin behöver stärkas och det bör övervägas att införa tydligare krav på vårdplanering, standardiserade vårdförlopp och tillgång till

läkarkontakt inom en fastställd tid. Även möjligheten till sanktioner mot regioner som inte uppfyller vårdgarantin bör prövas. Att stärka patienternas rättigheter och säkerställa snabb individualiserad behandling är avgörande för att minska lidandet och rädda flickors och kvinnors liv.

Merit Frost Lindberg (M)

Erik Ottoson (M)

Joanna Lewerentz (M)

Lotta Högström (M)

Maria Stockhaus (M)

Mårten Blix (M)

Alexandra Anstrell (M)

Sophia Granswed Baat (M)

Kristina Axén Olin (M)